

Nr 559.

Av fru Torbrink m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 135, angående anslag för budgetåret 1951/52 till arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 135 s. 40 och 41 har departementschefen föreslagit att 11 tjänster i 22 lönegraden för konsulent- och koordinatorsuppgifter skola indragas.

Till belysning av betydelsen av de förstnämnda befattningarna må erinras om statsministerns svar den 30 maj 1949 på en interpellation angående åtgärder för underlättande för gifta kvinnor att åtaga sig förvärvsarbete (AK:s prot. nr 2336):

»Vid de flesta länsarbetsnämnderna tillsattes 1944 en konsulent för det kvinnliga arbetsförmedlingsområdet. Dessa konsulenter ha fått mycket betydelsefulla arbetsuppgifter när det gäller att genom upplysningsverksamhet bland kvinnorna och genom effektivisering av förmedlingen av kvinnlig arbetskraft stimulera intresset bland dem för yrkesutbildning och en ambitiös insats i produktionslivet.»

I överensstämmelse med detta uttalande har departementschefen nu anfört beträffande ifrågavarande tjänster, att länsarbetsnämnderna böra ha sådan personalutrustning, att de icke blott kunna sköta de löpande arbetsuppgifterna utan även kunna företa utredningar rörande aktuella arbetsmarknadsspörsmål, taga initiativ till åtgärder för förbättrande av sysselsättningen eller för att tillföra arbetsmarknaden ytterligare arbetskraft samt över huvud taget fullgöra uppgifter, som fordras för en aktiv arbetsmarknadspolitik. De av 1950 års arbetsförmedlingsutredning föreslagna indragningarna av konsulenttjänsterna innebära enligt departementschefens mening otvivelaktigt en försvagning av länsarbetsnämndernas kapacitet i angivna hänseenden. Av besparingsskäl anser han sig emellertid böra tillstyrka flertalet av de indragningar, som utredningen föreslagit.

Det är av intresse att konstatera, att departementschefens och utredningens motiveringar för indragning av dessa tjänster äro olika. Utredningen anför, att arbetsuppgifterna icke motivera, att en särskild tjänsteman avdelas för dem, under det att departementschefen framhåller besparingsskälet som utslagsgivande.

Det synes lämpligt att i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag ersätta beteckningen konsulent med förste assistent. I det följande kommer därför den sistnämnda beteckningen att användas. Med (förste) assis-

tent avses sålunda i detta sammanhang befattningshavare med de arbetsuppgifter, som hittills åvilat konsulenterna för det kvinnliga förmedlingsområdet.

Det måste anses uppenbart, att utredningen förringat värdet av ifrågavarande befattningshavares arbetsuppgifter och att icke tillräckligt avseende fåsts vid frågan i vilken omfattning de kunna medverka med initiativ till åtgärder för förbättrande av sysselsättningen och en ökad rekrytering av arbetskraft.

Majoriteten remissinstanser har avstyrkt indragningen av dessa tjänster och många av de skäl som anförts för deras bibehållande förtjäna att citeras. Sålunda anför Svenska arbetsgivareföreningen följande:

»Föreningen motsätter sig indragningen av konsulenterna för det kvinnliga arbetsförmedlingsområdet. Det är av största vikt, att den potentiella arbetskraftsreserv, som utgöres av de icke förvärsarbetande kvinnorna, tillföres produktionen. Konsulenterna synas härvidlag kunna göra avsevärda insatser. Det måste även för arbetsförmedlingarna vara värdefullt att äga tillgång till kvalificerade befattningshavare med goda insikter beträffande de problem, som sammanhånga med den kvinnliga arbetskraften.»

Landsorganisationen har även ägnat särskild uppmärksamhet åt förslaget om indragning av ifrågavarande tjänster, vilket framgår av följande avsnitt av remissyttrandet:

»Utredningen har föreslagit indragning av flera tjänster vid länsarbetsnämndernas kanslier, däribland de kvinnliga konsulenterna. Det måste anses överraskande att utredningen kommit till detta resultat utan att ha utrett och redovisat, såsom inledningsvis påpekats, den totala omfattningen av arbetsmarknadsorganens arbetsuppgifter. Enligt landsorganisationens uppfattning har det centrala arbetsmarknadsorganet, arbetsmarknadsstyrelsen, ännu ej i önskvärd omfattning tagit upp till undersökningar och åtgärder en rad frågor, som särskilt i fullsysselsättningsområdet fordrar uppmärksamhet. Det är frågor som rör den kvinnliga arbetskraftens speciella problem, motiven för flyttningsrörelserna på arbetsmarknaden, behovet av yrkeskunnig och icke yrkeskunnig arbetskraft, olika näringsgrenars och företags rekryteringsbehov, säsongarbetets omfattning och möjligheterna att vid vissa tillfällen öka utbudet av reserverna på arbetsmarknaden m. m. I ett demokratiskt samhälle med en fri arbetsmarknad måste även invecklade arbetsmarknadsfrågor lösas genom frivillig samverkan. Erfarenheterna under och efter kriget har visat att härför kräves tillräckligt med skicklig och kunnig personal på länsarbetsnämndernas kanslier, som både kan verkställa utredningar och lösa praktiska arbetsuppgifter. Icke minst de kvinnliga konsulenterna har visat sig värdefulla i ansträngningarna att ta tillvara den kvinnliga arbetskraften såväl inom industri som jordbruk. Det vore helt säkert ur folkhushållets synpunkt motsatsen till sparsamhet om de av utredningen föreslagna indragningarna kom till stånd.»

Att dessa befattningshavare ha viktigare uppgifter att fylla, när det gäller arbetsmarknadsfrågor, som beröra den kvinnliga arbetskraften, synes klart och starkt uttalat av arbetsmarknadens parter. Även RLF, TCO och

andra organisationer avstyrka en indragning av befattningarna. Som motivering anföres, att den upplysnings- och informationsverksamhet, som bedrivs av dessa assistenter, är av såväl praktiskt som psykologiskt värde och att det skulle innebära en klar standardsänkning i fråga om handhavandet av uppgifterna inom det kvinnliga arbetsförmedlingsområdet, om tjänsterna indroges.

I arbetsordningen för länsarbetsnämnderna åligger det förste assistenten för det kvinnliga arbetsförmedlingsområdet

1. att skaffa sig noggrann kännedom om kvinnornas arbetsmarknadsförhållanden samt enligt anvisningar av länsarbetsdirektören verkställa utredningar på detta område, samarbeta med fackliga organisationer och kvinnoföreningar och, då så påkallas, föredraga ärenden angående hithörande frågor i nämnden;
2. att biträda arbetsförmedlingsinspektören med tillsynen över förmedlingsverksamheten i länet i fråga om kvinnlig arbetskraft;
3. att ägna särskild uppmärksamhet åt den sociala hemhjälpsverksamheten; samt
4. att biträda vid lösandet av större arbetsförmedlingsuppgifter i vad avser kvinnlig arbetskraft.

Frånsett att dessa uppgifter, som äro både krävande och omfattande, icke utan betydande olägenheter kunna splittras på flera tjänstemän, vore det säkert allt för optimistiskt att räkna med att länsarbetsdirektören och arbetsförmedlingsinspektören, som redan förut ha omfattande arbetsuppgifter, skulle ha tid att mera kontinuerligt ägna sig åt de uppgifter, som åvila förste assistenterna.

Landsorganisationen har i sitt yttrande framhållit, att även en begränsad nedrustning av arbetsförmedlingsorganisationen kan medföra betydande förluster ur folkhushållets synpunkt. Man kan helt naturligt inte i pengar mäta värdet av de resultat i form av tillskott av kvinnlig arbetskraft till bl. a. industri, sjukvård och husligt arbete, som förste assistenterna genom sin upplysningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor kunna medverka till. Man vågar dock påstå, att det måste många gånger uppväga de kostnader, som staten utger till dessa befattningshavares avlöning. Det synes därför förhastat — inte minst i nuvarande arbetsmarknadsläge — att indraga ifrågavarande tjänster av besparingsskäl.

För närvarande finnas sjutton förste assistenter i verksamhet, varav en verkar i två län, nämligen i Blekinge och Kristianstads län. Härutöver finnas sex vakantsatta sådana tjänster. Önskvärt vore att alla dessa tjänster kunde besättas, och alla skäl tala för att en förste assistenttjänst borde finnas vid varje länsarbetsnämnd, möjligen med undantag för Gotlands län, där det på grund av näringslivets struktur och den begränsade folkmängden icke ansetts föreligga behov av en sådan befattningshavare.

En fullständig utbyggnad av denna verksamhetsgren kan av flera skäl

icke beräknas kunna genomföras på en gång, men det är desto mer angeläget, att den verksamhet, som redan finns, bibehålles. Därför hemställes,

att riksdagen måtte besluta,

att förste assistentbefattningarna i Stockholm, Stockholms län, Södermanlands län, Östergötlands län, Jönköpings län, Blekinge län, Malmöhus län, Göteborgs och Bohus län, Älvsborgs län, Värmlands län, Örebro län, Västmanlands län, Kopparbergs län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Västerbottens län och Norrbottens län skola bibehållas.

Stockholm den 7 april 1951.

Tekla Torbrink.

Magnus Nilsson.

Elsa Ewerlöf.

Eivor Wallin.

Ruth Hellström.

Axel Jansson.

Sam B. Norup.

Helga Sjöstrand.

Margit Vinge.

Karin Wetterström.

Nr 560.

Av herr Nolin m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 135, angående anslag för budgetåret 1951/52 till arbetsmarknadsstyrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen.

(Lika lydande med motion i Första kammaren nr 408.)

Stockholm den 10 april 1951.

C. Oscar Nolin.

Einar Haeggblom.

Ernst V. Staxäng.